

RODICA RALIADÉ

Povestea unui om norocos

Povestea unui om norocos (De la cercetarea biografică la documentul etnocultural) propune o biografie validată ca document compozit, construit pe povestea vieții protagonistului acestor istorisiri, Nicolae Bogdan (1930–2020), nepotul arhitectului Ion Mincu și al scriitorului Duiliu Zamfirescu.

Rodica Raliade a consacrat prima parte a cărții poveștii de viață a protagonistului.

Anii copilăriei și ai tinereții lui Nicolae Bogdan sunt repovestiți de autoare respectând cu precădere cele spuse și notate chiar de personajul central al biografiei, date completate de documentele și memoriile familiilor Mincu-Zamfirescu.

Cea mai întunecată perioadă din viața lui Nicolae Bogdan, anii detenției politice, a fost reconstituită narativ din cele istorisite de prietenii și colegii săi de *lot*¹. El a refuzat constant să povestească despre acea experiență dureroasă. Abia într-un interviu din 2018, la insistențele cercetătoarei Iulia Wisoșenschi, a mărturisit pe scurt câte ceva despre anii de pușcărie. Biograful a interrelaționat diversele istorisiri de viață, inclusiv propriile sale amintiri despre Nicolae Bogdan, construind o *poveste* rostită de mai multe voci, într-o *polifonie narativă*.

Partea a doua a volumului, *Documente etnoculturale*, validează valențele antropologice și etnologice ale demersului și confirmă veridicitatea istorică a povestirilor scrise și orale, din prima parte. Noutatea cărții constă atât în *diversitatea vocilor narrative*, care istorisesc biografia lui Nicolae Bogdan, cât și în asamblarea unor documente păstrate pe suporti diferiți, de la cel clasic, pe hârtie, la cele audio-video și digitale.

Secțiunea Documente etnoculturale cuprinde atât materiale create direct de Nicolae Bogdan (amintirile autobiografice), sau indirect, prin interviurile acordate cercetătorilor Institutului de Etnografie și Folclor „Constantin Brăiloiu” din București, Constantin Secară, Radu Toader și Iulia Wisoșenschi, ca și unor ziariști sau profesori.

Documentele create de prieteni, colegi de închisoare (interviul inginerului Mihai Stoica Olteanu, cărțile scrise de inginerul Doru Novacovici și de profesorul Alexandru Teodorescu) sau de deținuți politici pe care nu i-a cunoscut personal, dar care au avut același traseu al detenției, trecând prin pușcăriile și lagărele de muncă unde a fost și Nicolae Bogdan, sunt amintiri care completează lipsa sau puținătatea mărturiilor personale.

„Povestea vieții e parte a unui proces nu de immortalizare a eului, așa cum încearcă să o facă fotografia de pildă, ci a unui adevăr de construire a lui într-un cadru precis de viață, care privește relațiile sale cu un context istoric, politic, dar și cu situațiile concrete pe care le traversează, cu ființele pe care le întâlnește.”

Corelarea și eșalonarea cronologică a întâmplărilor, repovestirea și transmiterea în scris a *poveștilor de viață* au condus la crearea acestei monografii biografice, care dezvăluie istoria unei conștiințe. Relaționarea

povestirilor personale restituie fundalul istoriei recente, pentru că „povestea despre întâmplări adevărate este, mai mult decât alte specii narative, îndatorată contextului”.

Soarta lui Nicolae Bogdan a fost similară cu a românilor din păturile înstărite, care după 1946 au fost victimele regimului comunist totalitar. Nicolae Bogdan, fiul lui Mihail Bogdan și al Gabrielei Mincu Bogdan, s-a născut la 23 decembrie 1930, în orașul Focșani, județul Vrancea. A făcut studii la Focșani și la București, beneficiind de climatul cultural deosebit al familiilor Mincu și Zamfirescu. Mătușa sa, Ecaterina Remer, sora scriitorului Duiliu Zamfirescu, a fost cea care l-a inițiat, încă din copilărie, în tainele pianului, ale picturii, literaturii universale, consolidându-i cunoștințele de limbi străine, dobândite de la părinți. Mama sa, Gabriela Mincu Bogdan, fiica lui Nicolae Bogdan, fratele marelui arhitect, era licențiată a Facultății de Litere din București, iar tatăl, Mihail Bogdan, obținuse diploma de inginer agronom la Lausanne, Elveția. Mihail Bogdan administra personal moșia familiei, aflată în comuna Gura Calitei, de lângă Focșani, moștenire de la aromânul Pavel Mincu, tatăl arhitectului Ion Mincu și străbunicul lui Nicolae Bogdan. Invazia sovietică le va schimba complet viața tihnită de până atunci. Pentru asigurarea traiului, după 1946, familia este nevoită să se mute la București. Din 1948, Nicolae Bogdan intră în atenția *factorilor decizionali* ai acelor ani, când nu i se permite să participe la examenul de admitere la Facultatea de Construcții, deși plătitise taxele de înscriere. Fiii burghezo-moșierimii nu aveau acces la învățământul superior. Începea epurarea valorilor românești.

Între 1951 și 1954, Nicolae Bogdan a fost încorporat, apoi reîncorporat în 1955, în detașamentele de muncă ale Direcției Generale a Serviciului Muncii (D.G.S.M.), cunoscute ca *detașamentele de muncă forțată*. Amintirile despre armată le rememorează în *Armata ca o farsă*, unde Nicolae Bogdan povestește despre munca la repararea pistei de aterizare a avioanelor reactoare sovietice din satul Ziliștea Buzău [Glodeanu-Siliștea, Buzău, n.n.], unitatea militară cuprinzând aproximativ 3000 de recruți, considerați de regimul comunist de atunci ca odrasle de exploatare cu origine socială nesănătoasă. Aflăm că aproape în fiecare săptămână erau scoși din hangarele care erau și dormitoare, cu pătura, câte patru până la șase ostași decedați, mulți alții bolnavi. După șase luni a fost transferat la Gruparea București a DGSM-ului. A lucrat la secția de lucru 16 februarie, unde se specifica prin ordin că va trebui să fie folosit în mod intensiv numai la muncă brută, dar spre norocul lui, remarcat pentru inteligența și cunoștințele de calcul matematic, tocmai de comandantul politic al DGSM, va fi pus să lucreze ca normator. După ce abia în 1955 a fost lăsat definitiv la vatră, va lucra în continuare ca normator, până în 1959. Pentru că în acei ani frecventa un cenaclu literar, a fost arestat și acuzat de „poziții dușmănoase regimului democrat-popular”, „discuții dușmănoase la adresa regimului din R.P.R.” (pentru toți) și pentru Nicu Bogdan, în plus acuzația de „lucrări în proză și versuri prin care calomnia realizările regimului din R.P.R. și U.R.S.S.”.

În urma evenimentelor din 1956 din Ungaria și apoi a retragerii armatei sovietice din România (1958), regimul Dej a devenit mai despot și mai periculos decât în anii de după război. Gheorghe Gheorghiu-Dej a urmărit să demonstreze că îi poate ține pe români sub ascultare, mai bine decât o făcuseră trupele de ocupație. Nicolae Bogdan a afirmat adesea că regimul Dej a fost cea mai neagră perioadă din istoria românilor. Prin Sentința nr. 72 / 29.02.60, a fost condamnat la 12 ani muncă silnică și 8 ani degradare civică, pentru crima de uneltire contra ordinii sociale și în baza art. 25 C.J.M. s-a dispus confiscarea totală a averii. A executat 7 luni la Uranus; 5 luni la Jilava; 1 an la Luciu-Giurgeni; 2 ani și 4 luni la Grădinile M.A.I. (Ostrov); 6 luni la Salcia. Eliberat în 1964, în anul următor s-a căsătorit cu Eugenia Puiu. Ajutat material și moral de soție, în 1971 a terminat Academia de Studii Economice din București, ca șef de promoție, cursuri de zi, dar hărțuiala Securității era continuă, pentru că refuza să devină informator civil.

Ca salariat CICOP (Centrul de Calcul al Cooperației), cunosător de limbi străine, a fost folosit ca reprezentant al instituției în relațiile cu delegațiile străine sosite la București. În 1972, delegația Partidului Comunist din Marea Britanie, ca urmare a impresiei deosebite pe care le-o făcuse Nicolae Bogdan, a trimis o invitație pentru două burse de susținere a examenului de doctorat, la Birmingham, una pentru Nicolae Bogdan, cealaltă pentru o colegă de-a sa. Din cauza refuzului de a colabora cu serviciile de Securitate, s-a

respins acceptarea burselor din Marea Britanie. Șicanarea era continuă. Deși coordonatorul lucrării sale de licență, profesorul Arpad Balint, îi obținuse ore de lector la ASE (Academia de Studii Economice), în urma presiunilor Securității asupra conducerii Centrului de Calcul, unde era angajat, a trebuit să renunțe la cursurile pe care le predă la Academie. În 1973, mama sa reușește să plece în Canada la Ica (Elisabeta), sora lui Nicu, stabilită la Montreal.

Soții Bogdan vor fi obligați să-și retragă cererile de plecare din țară, pentru că, după depunerea lor, amândoi fuseseră dați afară din serviciu. Abia în 1981, la 16 ani de la prima tentativă de obținere a vizei de plecare, au reușit să iasă din România, prin includerea lor pe o listă de preferințe a guvernului canadian, în urma vânzării reactorului CANDU pentru Centrala de la Cernavodă.

În Canada urmărirea și presiunile au continuat, sub forme diferite. Nu a fost acceptat în posturi pentru care a dat examene promovate cu „excellent”, din cauza dosarului de personal unde agenții Securității române strecuraseră informația că Nicolae Bogdan era fost pușcăriaș de drept comun, condamnat pentru hoție.

Cu o putere de muncă și o capacitate intelectuală exemplare, a absolvit câteva module de informatică la Universitatea „Concordia” din Montreal. A reușit să profite de perioada începuturilor de punere în funcțiune a rețelelor informatice, pornind de la postul de profesor, predând 10 ore pe zi, în trei limbi străine (engleză, franceză și spaniolă), materii diverse legate de domeniul informatic. Ulterior a lucrat ca analist de baze de date și consilier în Canada și SUA. În 1996 s-a pensionat, pentru că în urma decesului soției, în 2005, să revină definitiv în țară. Mama și sora mai mică dispăruseră deja de câțiva ani, așa că în Canada rămăsese singur.

La 75 de ani, Nicolae Bogdan trăiește repatrierea ca pe o nouă emigrare. În țară continuă procesele începute imediat după 1990, de retrocedare a bunurilor moștenite de la părinți. Drepturile de fost deținut politic nu le-a obținut decât după ce a dat în judecată Casa de Pensii. Din cauza stresului și a necazurilor provocate de neaplicarea drepturilor oferite de lege, în ianuarie 2008 a suferit o congestie cerebrală, cu pareză pe partea stângă, din care și-a revenit parțial. Va avea câștig de cauză abia după 21 de ani de la începutul demersurilor de redobândire a averii părinților. Abia după 2014 Nicolae Bogdan a reușit să se bucure de ceea ce îl încânta în mod deosebit: lectura, audițiile muzicale, șuetele cu oameni plăcuți, inteligenți, cu care putea schimba păreri interesante, pe teme diverse.

Urmărind această biografie, cititorii vor înțelege, prin intermediul detaliilor, o epocă dificilă din istoria recentă și vor afla o lecție de viață de la *omul Nicolae Bogdan*, o personalitate impresionantă, care s-a condus, întreaga viață, după principiile umanismului și moralității. Am putea rezuma această lecție prin cuvintele lui:

„Te-ai împiedicat, mergi înainte, ai dat de proști, sfidează-i, dă-le cu tifla, nu-i lăsa să se creadă ceea ce nu sunt! Nu ceda și nu amâna ce ai de făcut! Crezi în Dumnezeu și nu te îndoi de bunătatea sa!”

1.Lot – (în contextul represiunii comuniste) – grup de persoane arestate și judecate împreună, pentru activități politice sau ideologice considerate periculoase de către regimul comunist.

